



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Tomáše Kocourka a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **P. V.**, zast. JUDr. Adamem Valíčkem, MBA, advokátem, se sídlem náměstí Svobody 87/18, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 11, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 3. 2025, č. j. 038869/2025/KUSK, ve znění opravného rozhodnutí ze dne 4. 6. 2025, č. j. 078646/2025/KUSK, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2026, č. j. 52 A 10/2025-41,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2026, č. j. 52 A 10/2025-41, **se zrušuje.**
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 3. 2025, č. j. 038869/2025/KUSK, ve znění opravného rozhodnutí ze dne 4. 6. 2025, č. j. 078646/2025/KUSK, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Rozhodnutí přestupkové komise města Hostivice ze dne 6. 12. 2024, č. j. 17742/24/OSA/JKI, **se zrušuje** ve výrocích II, III a IV.
- IV. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti ve výši 33.538,80 Kč k rukám jeho zástupce JUDr. Adama Valíčka, MBA, advokáta, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Přestupková komise města Hostivice (dále jen „přestupková komise“) vydala dne 6. 12. 2024 rozhodnutí č. j. 17742/24/OSA/JKI (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“).

Prvním výrokem tohoto rozhodnutí přestupkové řízení částečně zastavila. Druhým výrokem uznala žalobce vinným ze spáchání přestupku proti občanskému soužití podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Tohoto přestupku se měl dopustit tím, že dne 30. 8. 2024 úmyslně urážel osobu přímo postiženou spácháním přestupku (dále jen „osoba přímo postižená“) slovy „*dobytek, šmudlo, svině*“. Třetím výrokem prvostupňového rozhodnutí přestupková komise žalobci uložila za uvedený přestupek pokutu ve výši 2.000 Kč a čtvrtým výrokem povinnost nahradit náklady přestupkového řízení.

[2] Žalobce podal odvolání proti druhému, třetímu a čtvrtému výroku prvostupňového rozhodnutí. Žalovaný o odvolání rozhodl rozhodnutím ze dne 6. 3. 2025, č. j. 038869/2025/KUSK (dále jen „napadené rozhodnutí“). Prvním výrokem změnil druhý a třetí výrok prvostupňového rozhodnutí. Popis skutku žalovaný změnil tak, že se žalobce urážky dopustil jen „*artikulovaným mimickým gestem úst naznačujících vyslovení slova: „svyně“*“ (pronesení ostatních slov ze skutkové věty vypustil). Současně snížil uloženou pokutu na částku 500 Kč. Žalovaný následně rozhodnutím ze dne 4. 6. 2025, č. j. 078646/2025/KUSK, opravil zřejmé nesprávnosti v psaní obsažené v napadeném rozhodnutí.

[3] Žalobce brojil proti napadenému rozhodnutí žalobou podanou ke Krajskému soudu v Praze (dále jen „krajský soud“). Ten ji zamítl rozsudkem ze dne 26. 5. 2026, č. j. 52 A 10/2025-41, přičemž rozhodl bez nařízení jednání.

[4] Krajský soud se ztotožnil se skutkovými závěry správních orgánů. Na základě vlastního zhlédnutí videozáznamu nazvaného „*Prase, svině*“ dospěl k závěru, že žalobce vůči osobě přímo postižené bezhlasně artikuloval slovo „svyně“. Krajský soud současně poukázal na to, že žalobce osobu přímo postiženou v průběhu zachycené komunikace častoval i dalšími nevhodnými či hanlivými výrazy, přičemž výraz „svyně“ považoval za kvalitativně závažnější urážku. Skutečnost, že jej nevyslovil nahlas, podle soudu nevylučovala odpovědnost za přestupek, neboť forma sdělení urážky není pro naplnění skutkové podstaty rozhodující.

[5] Podle krajského soudu žalobce jednal úmyslně a jeho jednání naplnilo formální znaky přestupku podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích. Osoba přímo postižená se jednáním cítila uražena, což soud dovodil zejména z toho, že sama podala oznámení a udělila souhlas s projednáním přestupku. Její výrok na jiném, časově souvisejícím videozáznamu „*mě neurazíte*“ tento závěr podle krajského soudu nevyvracel. Zřetelné naznačení slova „svyně“ soud současně považoval za objektivně hrubou urážku, nikoli za bagatelní nevhodnost.

[6] Krajský soud se zabýval také materiální stránkou přestupku. Uzavřel, že výraz „svyně“ je svou hrubostí společensky škodlivý a že v posuzované věci nejsou dány okolnosti, které by společenskou škodlivost zásadně snižovaly. Krajský soud připustil, že z videozáznamů plyne, že osoba přímo postižená žalobce „*do určité míry provokuje*“. Napjaté rodinné vztahy a provokaci však podle krajského soudu bylo možné zohlednit pouze při výměře pokuty, nikoli při posouzení samotné existence přestupku.

pokračování

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření k ní

[7] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, jejíž důvody podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[8] Stěžovatel předně namítl, že krajský soud zatížil řízení podstatnou vadou. Provedl totiž důkaz přehráním videozáznamu s názvem „*Prase, svině*“, aniž ve věci nařídil jednání. Následně jej hodnotil a učinil z něj skutková zjištění rozhodná pro posouzení přestupkové odpovědnosti stěžovatele. Sám krajský soud ve svém rozsudku uvedl, že uvedený videozáznam zhlédl. Na jeho základě pak učinil skutkové zjištění, že stěžovatel „*v sedmadvacáté vteřině záznamu ústy a mimickými svaly němě (bezhlasně) artikuluje slovo, které způsobem pohybu úst i jeho délkou odpovídá pohybu úst při vyslovení slova „svině“*“.

[9] Na uvedeném závěru nic nemění skutečnost, že stěžovatel souhlasil s rozhodnutím krajského soudu bez nařízení jednání. Stěžovatel udělil tento souhlas pro případ, že krajský soud nebude provádět dokazování. Jestliže však dokazování prováděl, byl povinen nařídít jednání. Tímto postupem krajský soud zkrátil stěžovatele na jeho procesních právech. Krajský soud upřel stěžovateli možnost v souladu se zásadou ústnosti bezprostředně reagovat na obsah přehraného videozáznamu, a tím vnést potřebné informace do procesu hodnocení důkazů.

[10] Stěžovatel dále uvedl, že rozsudek krajského soudu je nezákonný. Krajský soud nesprávně uzavřel, že jednání stěžovatele naplnilo formální i materiální znaky přestupku podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích.

[11] Stěžovatel brojí proti závěru krajského soudu, že z videozáznamu „*Prase, svině*“ plyne, že stěžovatel naznačil vyslovení slova „svině“. Z videozáznamu totiž není zřejmé, o jaké slovo se jednalo. Stěžovatelem mlčky artikulovaný výraz připouští i jinou interpretaci. Bez odborné znalosti odezírání ze rtů (forenzní fonetiky) krajský soud mohl stěží dospět k závěru, že stěžovatel tento výraz skutečně artikuloval, a to ve standardu, který je nezbytný pro dovození správnětrestní odpovědnosti.

[12] Stěžovatel se neztotožnil se závěrem, že by naznačovaný výraz směřoval vůči osobě přímo postižené. Stěžovatel jej artikuloval „do prostoru“. Učinil tak v nadsázce a spíše pro sebe, aniž by výraz komukoliv adresoval.

[13] Stěžovatel nesouhlasí s krajským soudem, že vulgární výrazy mají vždy za cíl urazit danou osobu. Krajský soud se nezabýval tím, zda za předpokladu, že stěžovatel skutečně artikuloval slovo „svině“, tak činil s úmyslem urazit osobu přímo postiženou. V této souvislosti je podstatné, že stěžovatel tento výraz záměrně nevyslovil nahlas. Je zřejmé, že stěžovatelovo jednání bylo učiněno v nadsázce. Jednalo se o reakci na provokativní dotaz ze strany osoby přímo postižené, tedy za účelem „zlehčení situace“ či v duchu pravidla „na hloupou otázku hloupá odpověď“.

[14] Posuzovanou situaci je potřeba odlišit od situace, kdy osoba výslovně pronáší vulgární výraz přímo vůči jiné osobě a výraz skutečně míní jako vulgární (urážlivý). Význam totiž určitému výrazu dodává též způsob jeho užití. Stěžovatel bezhlasému gestu zjevně nedal

onu vážně míněnou sílu, která doprovází typické adresované užití vulgárního výrazu vůči jiné osobě. V posuzované věci tak nelze dovodit cíl někoho urazit, a tedy ani naplnění formální stránky přestupku.

[15] Krajský soud pochybil též při posouzení materiální stránky přestupku. V této souvislosti stěžovatel poukázal na rodinné a majetkové spory, do kterých je zapojena i osoba přímo postižená. Stěžovateli vytýkané jednání se stalo ve vypjaté situaci. Osoba přímo postižená se dlouhodobě dopouští vůči stěžovateli šikanózního jednání, ústrků a provokací v souvislosti s tím, že stěžovateli fakticky brání v užívání nemovitostí, k nimž mu svědčí užívací právo (služebnost). Krajský soud bagatelizoval kontext dané situace. Z videozáznamů je patrné, že se osoba přímo postižená snažila stěžovatele za každou cenu vyprovokovat. Toto její jednání dosahuje vyšší společenské škodlivosti než jednání, které je vytýkáno stěžovateli. Z judikatury přitom plyne, že okolnosti, za nichž byl spáchán přestupek, mohou snižovat míru společenské škodlivosti pod míru typickou pro běžně se vyskytující případy přestupků.

[16] Krajský soud měl rovněž vzít v úvahu způsob provedení a případné následky vytýkaného jednání. Stěžovatel zdůraznil, že ani při přijetí skutkového závěru správních orgánů nešlo o typický případ adresované verbální urážky, neboť žádný výraz nevyslovil nahlas, nýbrž jej pouze bezhlasně artikuloval. S ohledem na další chování osoby přímo postižené, která pokračovala v komunikaci a prohlašovala, že ji stěžovatel nemůže urazit, nelze dovodit ani vznik konkrétní újmy v její duševní sféře. Jednání stěžovatele proto podle něj nedosahovalo intenzity vyžadující veřejnoprávní sankční reakci.

[17] Žalovaný ve svém vyjádření navrhl, aby Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, případně zamítl jako nedůvodnou. K námitce stěžovatele, že krajský soud provedl dokazování bez nařízení jednání, žalovaný uvedl, že videozáznamy byly součástí správního spisu. Krajský soud dokazování nedoplňoval, nýbrž se pouze seznámil s obsahem správního spisu a přezkoumal skutkové závěry správních orgánů. Žalovaný dále uvedl, že krajský soud nevycházel pouze z videozáznamů, ale i z dalších podkladů, které jsou součástí spisu, zejména ze svědeckých výpovědí a obsahu správních rozhodnutí. K materiální stránce přestupku žalovaný uvedl, že správní orgány i krajský soud okolnosti případu zohlednily. Tyto okolnosti však nebyly způsobilé vyloučit společenskou škodlivost jednání. Žalovaný připustil, že materiální znak byl s ohledem na okolnosti věci naplněn *„při samé hranici společenské nebezpečnosti a škodlivosti“*, přičemž tyto okolnosti byly zohledněny při stanovení výše pokuty.

III. Posouzení kasační stížnosti

[18] Kasační stížnost je přípustná a projednatelná. Vzhledem k tomu, že v předcházejícím soudním řízení rozhodoval specializovaný samosoudce, musí soud dle § 104a odst. 1 s. ř. s. posoudit, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a je tedy přijatelná. Kasační stížnost je mimo jiné přijatelná, pokud se krajský soud dopustí zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. NSS se v rámci této kategorie přijatelnosti nezabývá každým pochybením krajského soudu, nýbrž jen takovým, u něhož lze důvodně předpokládat, že nebytí tohoto pochybení, mohlo by být rozhodnutí ve věci samé odlišné (viz usnesení

pokračování

NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, a ze dne 29. 3. 2007, č. j. 2 Azs 137/2006-67, č. 1219/2007 Sb. NSS).

[19] NSS dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná. Krajský soud totiž pochybil při posouzení naplnění materiálního znaku přestupku.

[20] NSS se zabýval tvrzenými vadami řízení o žalobě. Stěžovatel namítl, že krajský soud provedl důkaz přehráním videozáznamu, aniž ve věci nařídil jednání.

[21] NSS ověřil, že správní spis obsahuje záznamové médium (CD), na němž je uloženo pět videozáznamů zachycujících předmětné události. Videozáznamy přitom nebyly pouze založeny ve správním spise, nýbrž byly v řízení před přestupkovou komisí řádně provedeny jako důkaz. Přestupková komise nařídila ústní jednání, o jehož průběhu sepsala protokol (č. 1. 28 správního spisu). Ze strany 3 tohoto protokolu vyplývá, že při jednání přehrála všech pět videozáznamů. Přehrání audiovizuálního záznamu za účelem dokazování představuje provedení důkazu ohledáním (viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 3. 4. 2012, č. j. 7 As 57/2010-82, č. 2633/2012 Sb. NSS). Protože k ohledání došlo při ústním jednání a jeho provedení bylo zachyceno v protokolu o tomto jednání, nebylo třeba vyhotovovat zvláštní protokol o provedení důkazu. Správní orgány následně v odůvodnění svých rozhodnutí zachytily obsah rozhodných částí záznamů a skutková zjištění, která z nich učinily (viz stranu 4 prvostupňového rozhodnutí a stranu 7 napadeného rozhodnutí).

[22] Obecně platí, že obsahem správního spisu se ve správním soudnictví zpravidla nedokazuje (viz rozsudky NSS ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS, a usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 18. 12. 2018, č. j. 4 As 113/2018-39, č. 3836/2019 Sb. NSS). Krajský soud se může seznámit s obsahem správního spisu, aniž by každou jeho součást znovu prováděl jako důkaz podle § 52 s. ř. s. To platí nejen pro listiny, ale též pro jiné součásti správního spisu, včetně záznamového média obsahujícího audiovizuální záznamy (viz rozsudek NSS ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 As 68/2011-75).

[23] Uvedené pravidlo však neznamená, že přehrání audiovizuálního záznamu založeného ve správním spise nemůže podle okolností představovat dokazování před soudem. V již citovaném rozsudku č. j. 7 As 68/2011-75 NSS rozlišil mezi situací, v níž není obsah záznamu mezi účastníky sporný a spor se týká pouze jeho interpretace či právního hodnocení, a situací, v níž je předmětem sporu skutkový stav v užším smyslu. V prvním případě se soud může se záznamem seznámit obdobně jako s ostatním obsahem správního spisu, aniž jej při jednání provádí jako důkaz. Pokud je však sporné, co je na záznamu skutečně zachyceno, popřípadě některá vlastnost ovlivňující jeho vnímání, například zřetelnost, viditelnost, slyšitelnost či srozumitelnost jeho obsahu, je třeba takový skutkový spor řešit dokazováním při jednání (viz též usnesení NSS ze dne 26. 9. 2024, č. j. 5 As 41/2024-39). Rozhodující tedy není samotná skutečnost, že audiovizuální záznam je součástí správního spisu, nýbrž povaha otázky, kterou soud jeho přehráním řeší.

[24] Stěžovatel se v posuzované věci neomezil pouze na polemiku s významem nesporného obsahu videozáznamu. V žalobě zpochybňoval rovněž to, zda lze z pohybu jeho úst vůbec jednoznačně rozpoznat, jaké slovo artikuloval. Krajský soud následně uvedl, že „na základě vlastního zhlédnutí“ záznamu dospěl k závěru, že pohyb stěžovatelových úst

i délka artikulace odpovídají vyslovení slova „svině“. Vzniká proto otázka, zda se krajský soud tímto postupem ještě pouze seznamoval s obsahem správního spisu a přezkoumával hodnocení důkazu provedené správními orgány, anebo již sám řešil spornou skutkovou otázku, jejíž posouzení by podle rozsudku č. j. 7 As 68/2011-75 vyžadovalo provedení důkazu při jednání. Právě spor o to, zda lze z vizuálně zachyceného pohybu úst rozpoznat určité konkrétní slovo, se svou povahou blíží skutkovým otázkám týkajícím se zřetelnosti či viditelnosti obsahu záznamu, které citovaný rozsudek odlišuje od pouhé interpretace nesporného obsahu.

[25] NSS však dospěl k závěru, že posouzení této otázky není v posuzované věci rozhodné. I pokud by totiž beze zbytku převzal skutkovou verzi, z níž vyšly správní orgány a krajský soud, tedy že stěžovatel vůči osobě přímo postižené bezhlasně artikuloval slovo „svině“, nemohlo by jeho jednání za konkrétních okolností posuzované věci obstát jako přestupek pro nedostatek potřebné společenské škodlivosti. Posouzení, zda krajský soud při seznámení se s videozáznamem překročil hranici mezi seznámením se s obsahem správního spisu a provedením vlastního dokazování, proto nemůže ovlivnit výsledek řízení o kasační stížnosti.

[26] Stěžovatel dále zpochybnil závěr krajského soudu, že jeho jednání naplnilo znaky skutkové podstaty upravené v § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích. Na tomto místě NSS zdůrazňuje, že podle napadeného rozhodnutí spočívalo jednání, za něž byl stěžovatel uznán vinným, výlučně v tom, že osobu přímo postiženou hrubě urazil viditelně artikulovaným mimickým gestem úst naznačujících vyslovení slova „svině“. Žalovaný tedy oproti prvostupňovému rozhodnutí vypustil z popisu skutku další výrazy a přestupkovou odpovědnost založil pouze na tomto jediném projevu.

[27] Přestupku podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích se fyzická osoba dopustí tím, že *jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí*. Toto ustanovení navazuje na § 49 odst. 1 písm. a) předchozího zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Nová právní úprava však výslovným požadavkem, aby se jednalo o *hrubou urážku*, zdůraznila, že správněprávní postih nemá dopadat na bagatelní či toliko nevhodné projevy. Dřívější judikatura k přestupku ublížení na cti je proto nadále aplikovatelná, a to v rozsahu, který odpovídá této zvýšené intenzitě požadované nynější skutkovou podstatou.

[28] Chráněným zájmem uvedené skutkové podstaty je především zájem společnosti na bezkonfliktním občanském soužití, jehož součástí je též ochrana osobní cti před společensky závažnějšími útoky. Tato skutková podstata tedy nechrání soukromý zájem konkrétní osoby na její cti (viz rozsudek NSS ze dne 23. 1. 2013, č. j. 6 As 57/2012-28).

[29] Pro naplnění objektivní stránky není rozhodující forma urážlivého projevu. Jednání může být uskutečněno ústně, písemně, ale i jiným skutkem, například posunkem (viz rozsudek NSS ze dne 27. 9. 2017, č. j. 10 As 27/2017-47). Samotná skutečnost, že stěžovatel neměl výraz „svině“ vyslovit nahlas, tedy jeho odpovědnost bez dalšího nevylučuje.

[30] Není rozhodující, kdy a kde k urážce dojde, zda na veřejnosti, či v soukromí, ani před kým se tak stane. Obecně se tedy lze dopustit přestupku podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona

pokračování

o některých přestupcích i v případě, že je u urážlivého projevu přítomna jen jedna další osoba. Pronesení či jiné vyjádření urážky veřejně před větším počtem osob není pojmovým znakem skutkové podstaty. Počet osob, které projev vnímají, však může ovlivnit závažnost zásahu do chráněného zájmu (viz rozsudek NSS ze dne 17. 1. 2007, č. j. 2 As 60/2006-53, č. 1163/2007 Sb. NSS, nebo jeho usnesení č. j. 5 As 41/2024-39).

[31] Zákon stanoví, že pro spáchání přestupku podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích je zapotřebí, aby pachatel jiného zesměšnil nebo ho jiným způsobem hrubě urazil. Jak již bylo výše uvedeno, požadavek *hrubé* urážky vyjadřuje zvýšenou intenzitu zásahu oproti pouhé nevhodnosti či nezdvořilosti. Důvodová zpráva výslovně vychází z toho, že přestupkové právo nemá postihovat „*zcela bagatelní jednání, která nedosahují potřebné intenzity*“, a upozorňuje na nežádoucí projednávání jednání, která „*z objektivního hlediska nedosahují ani minimální míry společenské škodlivosti*“. Již na úrovni formálních znaků je tedy třeba odlišovat hrubou urážku od pouhé nevhodnosti.

[32] Jinými slovy, objektem této skutkové podstaty není prosazování obecné zdvořilosti či „slušné mluvy“ (viz rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 18. 12. 2025, č. j. 52 A 2/2025-24, obdobně viz rozsudek NSS ze dne 20. 1. 2022, č. j. 2 As 366/2019-42). Správní trestání nastupuje teprve u projevů dosahujících zákonem požadované intenzity. Současně však nelze směřovat požadavek hrubosti urážky jako znak skutkové podstaty s materiální stránkou přestupku. I jednání, které je objektivně způsobilé naplnit formální znak hrubé urážky, nemusí být nutně společensky škodlivé v míře potřebné pro vznik přestupkové odpovědnosti.

[33] Judikatura k přestupkům proti občanskému soužití dlouhodobě zdůrazňuje nutnost hodnotit urážlivý projev v jeho konkrétním společenském kontextu. Již v rozsudku č. j. 2 As 60/2006-53 NSS vycházel z toho, že je třeba posuzovat, zda je určitý projev hanlivý „*v dané situaci a v dané skupině obyvatel, tedy v celkovém společenském kontextu*“. Také v rozsudku ze dne 9. 2. 2016, č. j. 10 As 49/2015-34, hodnotil NSS nejen samotný obsah výroku, ale rovněž kontext jeho pronesení a okruh osob, před nimiž zazněl (viz též usnesení NSS č. j. 5 As 41/2024-39). Tyto závěry jsou významné nejen pro formální posouzení projevu, ale okolnosti skutku jsou zároveň relevantní i při následném hodnocení jeho společenské škodlivosti.

[34] Významný je samozřejmě též obsah použitého výrazu, tedy například toho, jaké slovo pachatel pronese. NSS v usnesení č. j. 5 As 41/2024-39 konstatoval, že výraz „krávo“ po formální stránce může naplňovat skutkovou podstatu přestupku podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích. K obdobným závěrům dospěl NSS ve vztahu k vulgárnímu oslovení „čuráku“ (viz jeho rozsudek ze dne 22. 7. 2005, č. j. 4 As 33/2004-67). Podle komentářové literatury k zákonu o některých přestupcích nelze u výrazů typu „kráva“, „svině“, „sráč“, „mrcha“ nebo „čurák“ vůbec uvažovat o tom, že by mohly mít pravdivostní základ nebo že by se jimi mohl někdo pokoušet například o konstruktivní kritiku. Tyto výrazy mají vždy za cíl danou osobu přímo urazit, zesměšnit či ponížit (viz komentář k § 7 In: Strakoš, J. *Zákon o některých přestupcích: Praktický komentář*. Wolters Kluwer. Dostupný v systému ASPI, cit. 29. 9. 2026).

[35] Obdobně výraz „svině“ zpravidla představuje objektivně velmi hrubou invektivu. Pro účely nynějšího rozhodnutí proto NSS vychází v souladu se závěry správních orgánů z předpokladu, že bezhlasá artikulace výrazu „svině“ adresovaná osobě přímo postižené mohla naplnit formální znaky skutkové podstaty. Odlišně však NSS posoudil otázku naplnění materiální stránky přestupku.

[36] Podle § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“), je přestupkem společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

[37] Materiální znak správního deliktu v podobě „společenské škodlivosti“ je hmotněprávním korektivem v tom smyslu, že pokud absentuje, nejedná se vůbec o správní delikt. I v případě správního trestání totiž není pochyb o nutnosti naplnění materiální stránky, podobně jako je tomu v oblasti soudního trestání, jehož principy se uplatní analogicky (viz rozsudek NSS ze dne 24. 4. 2019, č. j. 6 As 321/2018-31, a ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 As 104/2008-45, č. 2011/2010 Sb. NSS).

[38] Obecně lze vycházet z toho, že jednání naplňující formální znaky přestupku bude v běžně se vyskytujících případech naplňovat rovněž jeho materiální stránku (viz např. rozsudek NSS č. j. 6 As 321/2018-31). Neplatí to však bezvýjimečně. Pokud se k jednání naplňujícímu formální znaky přidruží takové další významné okolnosti, které snižují zásah do právem chráněného zájmu pod úroveň typickou pro běžné případy daného přestupku, materiální znak naplněn být nemusí. Otázkou materiální stránky je proto třeba se podrobněji zabývat právě v hraničních případech (viz rozsudky NSS č. j. 5 As 104/2008-45 a č. j. 6 As 321/2018-31, a dále rozsudky NSS ze dne 9. 4. 2015, č. j. 7 As 63/2015-29, a ze dne 29. 10. 2020, č. j. 9 As 173/2020-32, č. 4093/2020 Sb. NSS).

[39] Okolnostmi, které mohou společenskou škodlivost snížit pod míru typickou pro běžně se vyskytující případy přestupků, jsou zejména význam právem chráněného zájmu, způsob provedení jednání a jeho následky, okolnosti, za nichž bylo spácháno, osoba pachatele, míra jeho zavinění a jeho pohnutka. Tyto okolnosti je nutno posoudit ve vzájemném souhrnu a vždy ve vztahu ke konkrétní skutkové podstatě a konkrétnímu jednání (viz rozsudky NSS č. j. 5 As 104/2008-45 a č. j. 7 As 63/2015-29).

[40] Požadavek společenské škodlivosti současně vyjadřuje zásadu subsidiarity správního trestání. Správní trestání představuje prostředek *ultima ratio* v tom smyslu, že veřejnoprávní represe má dopadat pouze na protiprávní jednání dosahující nezbytné míry společenské škodlivosti (viz např. rozsudek NSS č. j. 9 As 173/2020-32).

[41] V posuzované věci se správní orgány materiální stránkou alespoň v určité míře zabývaly, ač ji neposuzovaly explicitně. Přestupková komise promítla okolnosti případu především do úvah o výši sankce (viz stranu 5 a 6 prvostupňového rozhodnutí). Krajský soud tento přístup aproboval a výslovně uzavřel, že napjaté rodinné vztahy a provokaci osoby přímo postižené lze v posuzované věci zohlednit pouze ve výměře pokuty. Tyto okolnosti podle krajského soudu zásadně nesnižují společenskou škodlivost jednání stěžovatele pod hranici přestupku (viz body 51 až 53 rozsudku krajského soudu).

pokračování

[42] NSS shledal, že v posuzované věci stěžovateli vytýkané jednání představovalo „hraniční případ“ ve smyslu výše uvedené judikatury. Tomu ostatně odpovídá i vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti, podle něhož byl materiální znak naplněn toliko „*při samé hranici společenské nebezpečnosti a škodlivosti*“ (viz stranu 4 vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti).

[43] Co se týká způsobu provedení, stěžovatel měl daný výraz bezhlasně artikulovat. Nejednalo se tedy o situaci, kdy by dané slovo vyslovil nahlas, nebo jej dokonce zakřičel. NSS přitom nevychází ze sporného tvrzení stěžovatele, že výraz artikuloval pouze „do prostoru“. Pro účely dalšího posouzení naopak přebírá skutkovou verzi správních orgánů a krajského soudu, podle níž gesto směřovalo vůči osobě přímo postižené a ta je také jako výraz „svině“ pochopila. I při této skutkové premise však zůstává relevantní mimořádně nízká intenzita způsobu provedení. Nejednalo se o hlasité, opakované či jinak intenzivní verbální napadání jiné osoby.

[44] Správní orgány nezjistily žádné okolnosti nasvědčující tomu, že by posuzovaný projev v konkrétní situaci vyvolal intenzivnější zásah do osobní sféry osoby přímo postižené nebo významněji narušil občanské soužití mezi zúčastněnými (které je silně zatíženo závažnými osobními a majetkovými spory). Samotná skutečnost, že osoba přímo postižená jednání oznámila, udělila souhlas s projednáním přestupku a subjektivně je považovala za urážlivé, ještě sama o sobě nevypovídá o takové intenzitě zásahu do chráněného zájmu, která by byla rozhodná pro posouzení materiální stránky přestupku. Motiv těchto procesních úkonů osoby přímo postižené může souviset s jiným jednáním stěžovatele (např. rozbitím dveří, kvůli němuž přivolala Policii ČR) nebo celkově napjatými vztahy, nikoliv s tím, že by se skutečně cítila zasažena na své cti.

[45] Dále je třeba zdůraznit, že mezi stěžovatelem a osobou přímo postiženou existuje dlouhodobý rodinný a majetkový konflikt. Správní orgány i krajský soud vycházely z toho, že vztahy mezi zúčastněnými jsou dlouhodobě značně vyhrocené a jejich vzájemná komunikace konfliktní. Sama existence takového sporu přirozeně nikoho neopravňuje k urážkám. Je však součástí konkrétního kontextu, v němž je nutno intenzitu posuzovaného jednání hodnotit.

[46] Celkový kontext konfliktu potvrzují i ostatní videozáznamy. Krajský soud po jejich zhlédnutí sám připustil, že osoba přímo postižená stěžovatele „*do určité míry provokuje*“ (viz bod 51 rozsudku krajského soudu). Jako příklad popsal situaci, kdy se snažila z krátké vzdálenosti natáčet stěžovatelovy soukromé poznámky navzdory jeho zjevnému nesouhlasu a nahlas je přecíst, načež se pokusila překročit zkřížené nohy stěžovatele. NSS této okolnosti nepřikládá význam ospravedlnění vytýkaného jednání. Je však součástí širšího skutkového kontextu, který snižuje intenzitu společenské škodlivosti.

[47] Při posouzení společenské škodlivosti je rovněž nutné přihlédnout k bezprostřednímu průběhu samotné interakce. Stěžovatel učinil vytýkané gesto v reakci na dotaz osoby přímo postižené „*ještě něco mi řekněte prosím, jaká jsem?*“. Nešlo tedy o ničím nevyvolané jednání, nýbrž o bezprostřední reakci na otázku, kterou mu sama osoba přímo postižená položila v rámci již vyhrocené komunikace. Z videozáznamů, jimiž provedla

přestupková komise důkaz, vyplývá, že osoba přímo postižená tyto záznamy pořizovala s tím, že je případně bude možné použít jako důkazní prostředek v rámci sporů vedených se stěžovatelem, přičemž právě v tomto kontextu osoba přímo postižená vyzvala stěžovatele k tomu, aby pokračoval v nelichotivých vyjádřeních na její adresu. Tato pobídka (vyprovokování) byla přitom zcela zásadním momentem, neboť z videozáznamů v jejich souhrnu nevyplyvá zájem stěžovatele častovat osobu přímo postiženou hrubými urážkami. Posuzované jednání proto nelze hodnotit izolovaně jako jednostranný útok, ale jako součást vzájemné konfliktní interakce obou zúčastněných. Tato okolnost významně přispívá k závěru, že intenzita zásahu do chráněného zájmu byla nižší než v běžně se vyskytujících případech takovýchto jednání.

[48] Další významnou okolností je skutečnost, že se incident odehrál v rodinném domě, přičemž v místnosti byla kromě stěžovatele a osoby přímo postižené přítomna jen jedna další osoba (stěžovatelova manželka, nyní již bývalá manželka), která se navíc připojila k výzvě osoby přímo postižené, aby stěžovatel uvedl další věci, které si o ní myslí. Příklad se tedy liší od situace, kdy by stěžovatel obdobný projev učinil na veřejnosti nebo před větším okruhem lidí. Ač pro naplnění formálních znaků přestupku podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích není nezbytné, aby vytýkané jednání vnímalo více osob, je tato okolnost významná pro posouzení společenské škodlivosti. Zpravidla totiž bude osobě více ublíženo na cti tím, že se zesměšnění nebo urážka odehraje před více osobami nebo na veřejnosti. I z tohoto pohledu se posuzovaný případ odlišuje od běžných případů veřejného či před více osobami realizovaného napadání cti jiné osoby.

[49] NSS proto uzavírá, že posuzovaný případ se v několika podstatných ohledech odlišuje od běžně se vyskytujících případů přestupku podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích. Stěžovatel se měl vytýkaného jednání dopustit jediným bezhlasým projevem v soukromém rodinném prostředí, v rámci dlouhodobě vyhroceného konfliktu a v bezprostřední reakci na jednání osoby přímo postižené, která se snažila stěžovatele vyprovokovat za účelem získání „důkazu proti němu“. Ve svém souhrnu proto uvedené okolnosti snižují intenzitu zásahu do chráněného zájmu pod minimální úroveň společenské škodlivosti nezbytné k založení přestupkové odpovědnosti.

[50] NSS proto dospěl k závěru, že uvedené okolnosti v jejich souhrnu zásadním způsobem snižují společenskou škodlivost jednání stěžovatele pod míru typickou pro běžně se vyskytující případy přestupku podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích. Žalovaný ani krajský soud nepřisoudili těmto okolnostem odpovídající právní význam. Krajský soud založil závěr o společenské škodlivosti především na samotné hrubosti výrazu „svině“ a uzavřel, že počastování jakékoli osoby takovou invektivou je společensky škodlivé. Takový přístup však materiální znak přestupku ve výsledku ztotožňuje s jedním z formálních znaků skutkové podstaty. Právě proto, že § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích již ve své skutkové podstatě vyžaduje objektivně hrubou urážku, nelze společenskou škodlivost konkrétního činu bez dalšího dovodit pouze z hrubosti použitého výrazu. Je třeba samostatně zhodnotit, zda za konkrétních okolností dosáhl zásah do chráněného zájmu intenzity odůvodňující uplatnění správnětrestní represe.

[51] NSS zdůrazňuje, že v tomto rozsudku nevyslovuje obecný závěr, že jednání spočívající v bezhlasé artikulaci výrazu „svině“ nemůže představovat přestupek. Takový

pokračování

paušální závěr by byl v rozporu s individualizovaným posuzováním materiální stránky. Vychází naopak z toho, že právě souhrn výše popsaných okolností tohoto konkrétního skutku snižuje jeho společenskou škodlivost pod nezbytnou minimální míru zakládající odpovědnost za přestupek.

IV. Závěr a náklady řízení

[52] NSS dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná. Krajský soud nesprávně posoudil právní otázku naplnění materiálního znaku přestupku podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích. Jak NSS vysvětlil výše, jednání stěžovatele za konkrétních okolností posuzované věci nedosáhlo takové míry společenské škodlivosti, aby je bylo možné považovat za přestupek.

[53] NSS proto podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil rozsudek krajského soudu. Jelikož již v řízení před krajským soudem byly dány důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí a krajský soud by při respektování právního názoru NSS nemohl rozhodnout jinak než toto rozhodnutí zrušit, postupoval NSS podle § 110 odst. 2 s. ř. s. a současně zrušil také rozhodnutí žalovaného.

[54] NSS současně shledal důvody pro postup podle § 78 odst. 3 s. ř. s., užitého ve spojení s § 110 odst. 2 s. ř. s., a zrušil též výroky II, III a IV prvostupňového rozhodnutí. Nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení materiální stránky přestupku totiž dopadá již na rozhodnutí správního orgánu prvního stupně. Ponechání tohoto rozhodnutí v platnosti v uvedeném rozsahu by za situace, kdy NSS závazně uzavřel, že posuzovaný skutek není přestupkem, postrádalo smysl a vedlo by pouze k tomu, že by žalovaný musel toto rozhodnutí v dalším řízení sám zrušit. Věc se přesto formálně vrací podle § 78 odst. 4 s. ř. s. žalovanému, který je na rozdíl od přestupkové komise účastníkem soudního řízení (viz rozsudky NSS ze dne 10. 7. 2008, č. j. 1 As 54/2008-89, a ze dne 12. 8. 2022, č. j. 8 As 142/2020-33).

[55] Správní orgány jsou podle § 78 odst. 5 s. ř. s., ve spojení s § 110 odst. 2 s. ř. s., vázány právním názorem vysloveným v tomto rozsudku. Tímto právním názorem je závěr, že stěžovateli vytýkaný skutek nenaplnňuje materiální znak přestupku podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích.

[56] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s., rozhodne-li NSS způsobem podle § 110 odst. 2 s. ř. s., rozhodne rovněž o náhradě nákladů řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu. NSS proto v posuzované věci rozhodl o nákladech řízení o žalobě i o kasační stížnosti.

[57] Podle § 60 odst. 1 s. ř. s., který se v řízení o kasační stížnosti uplatní na základě § 120 s. ř. s., má účastník, jenž měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel byl ve věci zcela procesně úspěšný.

[58] V řízení před krajským soudem i před NSS byl stěžovatel zastoupen advokátem, který za něj v řízení před krajským soudem učinil tři úkony právní služby, a sice převzetí

a přípravu zastoupení, sepis žaloby a sepis repliky [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Skutečnost, že tentýž advokát zastupoval stěžovatele již ve správním řízení, sama o sobě nevylučuje náhradu za úkon spočívající v převzetí a přípravě zastoupení před správním soudem (srov. rozsudek NSS ze dne 30. 3. 2011, č. j. 1 As 21/2011-52, č. 2414/2011 Sb. NSS).

[59] V řízení před NSS učinil zástupce stěžovatele jeden úkon právní služby, a to sepis kasační stížnosti včetně jejího doplnění [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu].

[60] Za každý z uvedených čtyř úkonů právní služby náleží zástupci stěžovatele mimosmluvní odměna ve výši 4.620 Kč (§ 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 5 advokátního tarifu) a paušální náhrada hotových výdajů ve výši 450 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Odměna za čtyři úkony právní služby činí 18.480 Kč a náhrada hotových výdajů 1.800 Kč, celkem tedy 20.280 Kč.

[61] Jelikož zástupce stěžovatele je plátcem DPH, patří k nákladům řízení stěžovatele náhrada daně, kterou je jeho zástupce povinen odvést z odměny za zastupování a náhrady hotových výdajů (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Tato částka činí 4.258,80 Kč a odpovídá 21 % z částky 20.280 Kč.

[62] Stěžovatel dále zaplatil soudní poplatek za žalobu ve výši 3.000 Kč, za návrh na přiznání odkladného účinku žalobě ve výši 1.000 Kč a za kasační stížnost ve výši 5.000 Kč.

[63] Celková výše náhrady nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti tak činí 33.538,80 Kč. Žalovaný je povinen tuto částku zaplatit stěžovateli k rukám jeho zástupce (§ 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve spojení s § 64 s. ř. s.), a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 30. září 2026

Mgr. Tomáš Kocourek
předseda senátu